

НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ ПУБЛІЧНОГО ПРАВА

ПЕДАН АРТЕМ ІГОРОВИЧ

УДК 342.56/ 342.98

**АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ ВІДНОСИНИ У СФЕРІ
ВИКОНАВЧОГО ПРОВАДЖЕННЯ В УКРАЇНІ**

12.00.07 – адміністративне право і процес;
фінансове право; інформаційне право

**Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата юридичних наук**

Київ – 2019

Дисертацією є рукопис

Робота виконана в Науково-дослідному інституті публічного права

Науковий керівник

кандидат юридичних наук, доцент

Логвиненко Микола Іванович

Сумський державний університет

доцент кафедри адміністративного, господарського права та фінансово- економічної безпеки

Офіційні опоненти:

доктор юридичних наук, доцент

Правоторова Ольга Михайлівна

Херсонський державний університет

професор кафедри адміністративного і господарського права та правоохоронної діяльності

кандидат юридичних наук

Сердюк Євгеній Васильович

Інститут права та суспільних відносин Відкритого міжнародного університету розвитку людини «Україна»

доцент кафедри конституційного права та теоретико-правових дисциплін

Захист відбудеться «16» липня 2019 р. об 11⁰⁰ годині на засіданні спеціалізованої вченої ради К 26.503.01 у Науково-дослідному інституті публічного права за адресою: 03035, м. Київ, вул. Георгія Кірпи, 2 А

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Науково-дослідного інституту публічного права за адресою: 03035, м. Київ, вул. Георгія Кірпи, 2 А

Автореферат розісланий «15» червня 2019 р.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

К.М. Куркова

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Обґрунтування вибору теми дослідження. Попередження порушення прав свобод та законних інтересів приватних осіб а також публічного інтересу країни є провідним завданням сучасної демократичної, правової держави та громадянського суспільства. Вагоме місце у цій системі належить праву, адже саме завдяки йому особи добровільно дотримуються встановлених правил поведінки. У випадку їх порушення вступає в дію увесь юридичний механізм діяльності судових і адміністративних (квазісудових) органів. В останньому випадку приймаються юридичні рішення, які мають бути обов'язково виконанні. В іншому ж випадку порушується принцип соціальної справедливості, невідворотності покарання та обов'язковості відновлення порушених прав, свобод та законних інтересів осіб, які постраждали внаслідок злочинів чи інших протиправних діянь.

Невід'ємне місце у цій системі належить такому інституту як виконавче провадження, адже у більшості випадків воно є останньою стадією юридичного процесу завдяки якому приватні особи і громадянське суспільство оцінює ефективність всієї юридичної системи держави, зокрема визначається довіра до органів судової й виконавчої гілок влади.

Здебільшого виконавче провадження регулюються нормами адміністративного права і саме завдяки їм встановлюється адміністративно - правовий статус виконавців, їх публічні права і обов'язки процедури виконання судових та інших юридичних рішень.

Однак як показали результати соціологічних опитувань, в тому числі власного [Додаток Б] громадяни залишаються незадоволеними діяльністю публічних виконавців. Статистика свідчить, що виконання судових рішень в Україні становить тільки 31% .

Зв'язок теми дисертації із сучасними дослідженнями. В юридичній науці існує низка наукових думок та напрацювань в окремих напрямках дослідження інституту виконавчого провадження. Окремо слід виділити досягнення С. Педака¹ який досить ґрунтовно дослідив адміністративно-правові особливості оскарження рішень, дій чи бездіяльності державного виконавця; А. Авторгова² який зосередив свої наукові пошуки в площині вирішення питання з'ясування сутності та змісту адміністративно-правового статусу державного виконавця; С. Щербак³, що в загальному розкрив особливості адміністративно-правового регулювання виконавчого провадження в Україні.

В межах окремих праць розкривається його сутність в структурі

¹ Педак С.В. Адміністративно-правові особливості оскарження рішень, дій чи бездіяльності державного виконавця: дис. канд. юр. наук. 12.00.07; адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. ПВНЗ «Київський міжнародний університет», Київ, 2018. 209 с.

² Авторгов А.М. Адміністративно-правовий статус державного виконавця: автореф. дис. канд. юр. наук. 12.00.07; адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. Київський національний університет внутрішніх справ України, Київ, 2008. с.

³ Щербак С.В. Адміністративно-правове регулювання виконавчого провадження в Україні: автореф. дис. канд. юр. наук. 12.00.07; адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, Київ, 2002. 14 с

цивілістичного процесу (Л. Талан); як складова правоохоронної функції держави (Є. Гришко); проблеми добровільного виконання рішень суду після відкриття виконавчого провадження органами державної виконавчої служби (О. Капля); та в загальному розвиток, порядок, умови здійснення та процедури його реалізації як в Україні так і закордонними юрисдикційними органами (Н. Отчак, В. Ярков, О. Чумак, А. Осадчий, Б. Гук, І. Бородін, П. Макушев, Л. Колобов, Л. Крупнова, В. Теремецький, та інші).

Крім них фундаментальний внесок в розробку аналізованої нами проблематики зробили такі вчені як: В. Авер'янов, А. Авторгов, Н. Армаш, В. Бевзенко, С. Белікова, Н. Берлач, А. Борко, В. Галуцько, Р. Ігонін, К. Каращук, Т. Кучер, О. Леоненко, Ю. Лівар, М. Мальський, Р. Миронюк, О. Науменко, І. Потапенко, В. Ростомян, Д. Сібільов, І. Стахура, Ю. Фролов, В. Хмелько, К. Шевчук, Н. Шелевер, та ін. Однак вищезазначені вчені розкривали лише окремі аспекти функціонування інституту виконавчого провадження аналізуючи ці виклики у більш широкому, спеціальному чи суміжному форматі, не звертаючись до аналізованої проблематики безпосередньо та системно.

Отже, не задоволеність громадян реальним станом здійснення виконавчого провадження в Україні, наявність законодавчих прогалин, невідповідностей та неналежний теоретичний розвиток доктринальних положень у цій сфері обґрунтовують вибір теми дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, грантами. Дисертаційне дослідження спрямоване на реалізацію Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, ратифікованої Законом України від 16 вересня 2014 р. № 1678-VII, Стратегічного плану розвитку судової влади України на 2013-2015 роки, затвердженого Радою суддів України 21 січня 2012 р., Стратегії сталого розвитку «Україна-2020», затвердженої Указом Президента України від 12 січня 2015 р. № 5 і плану науково-дослідницької роботи Науково-дослідного інституту публічного права «Правове забезпечення прав, свобод та законних інтересів суб'єктів публічно-правових відносин» (номер державної реєстрації 0115U005495).

Мета і завдання дослідження. *Мета* роботи полягає у здійсненні всебічного аналізу та виявленні структурних та змістових особливостей адміністративно-правових відносин у сфері виконавчого провадження в Україні а також характеристиці їх концептуальних складових, які вирізняють даний різновид форми адміністративно-правових зв'язків від суміжних.

Для досягнення поставленої мети в дисертації потрібно вирішити такі *завдання*:

- виявити правову природу виконавчого провадження в Україні;
- сформулювати поняття та розкрити ознаки адміністративно-правових відносин в сфері виконавчого провадження;
- виявити специфіку адміністративно-правових відносин в сфері виконавчого провадження;
- з'ясувати адміністративно-правовий статус суб'єктів адміністративно-правових відносин у сфері виконавчого провадження в Україні;

- розкрити юридичну природу об'єкту адміністративно-правових відносин у сфері виконавчого провадження в Україні;
- з'ясувати зміст адміністративно-правових відносин у сфері виконавчого провадження в Україні;
- виявити ефективний Європейський досвід примусового виконання судових рішень;
- запропонувати шляхи удосконалення законодавства у сфері адміністративно-правових відносин виконавчого провадження в Україні.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, які виникають під час здійснення примусового виконання судових та інших юрисдикційних рішень.

Предмет дослідження – теоретичні засади відносно умов формування, правового регулювання та безпосередньо реалізації адміністративно-правових відносин в сфері виконавчого провадження в Україні.

Методи дослідження. Методологічну основу дисертаційної роботи становить сукупність різноманітних методів наукового пізнання. Загальнологічні методи і прийоми використано на всіх етапах наукової роботи (методи *аналізу* та *синтезу*, *індукції* та *дедукції*) (розділи 1-3). Застосування *системного підходу* дозволило створити цілісність та єдність дослідження.

Порівняльний метод використано як спосіб виявлення якісних, кількісних, подібних та відмінних характеристик адміністративно-правових відносин в сфері виконавчого провадження (розділ 1). За допомогою *діалектичного* методу розкрито правову природу виконавчого провадження в Україні та об'єкти адміністративно-правових відносин у його межах (підрозділи 1.1, 2.2).

Аналіз, уточнення, визначення і роз'яснення адміністративно-правових відносин в сфері виконавчого провадження а також адміністративно-правовий статус суб'єктів таких відносин здійснювались на основі методу *формалізації* (розділ 1, підрозділ 2.1). За допомогою *гіпотетико-дедуктивного методу* з'ясовані відмітні особливості адміністративно-правових відносин в системі виконавчого провадження (підрозділ 1.3).

Аксіоматичний метод став у нагоді під час побудови наукових теорій та нових теоретичних конструкцій (розділи 1–2, підрозділ 3.1). Метод *правового прогнозування* надав можливість запропонувати зміни і доповнення до діючого законодавства щодо підвищення ефективності відновлення порушених прав осіб в наслідок примусового виконання юридичних рішень (підрозділ 3.2). Соціологічний метод використано під час здійснення опитування громадської думки відносно стану виконання судових та інших юрисдикційних рішень в Україні (Додаток Б).

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що дисертація є першим комплексним дослідженням, у якому розроблено нові теоретичні конструкції та розв'язано наукове завдання з вивчення адміністративно-правових відносин у сфері виконавчого провадження в Україні, вироблено відповідну теорію та сформульовано низку нових наукових положень і висновків, запропонованих особисто здобувачем. Основні з них такі:

уперше:

– запропонована синонімічність наукового розуміння категорій «провадження» та «процес» стосовно примусового виконання юридичних рішень коли вони позначають сукупність процедурних адміністративних дій уповноважених державною суб'єктів публічної адміністрації на зобов'язального об'єкта публічного управління шляхом застосування стосовно нього адміністративного примусу, щоб він виконав передбачену юридичним рішенням модель належної поведінки (відшкодував нанесені збитки або/та відновив порушене право);

– у широкому розумінні розкрито об'єкт адміністративно-правових відносин у сфері виконавчого провадження, що охарактеризований: 1) загальним об'єктом аналізованих зв'язків - стосовно відновлення справедливості та забезпечення охорони та поновлення прав, свобод та інтересів зацікавлених осіб, що відображає суспільну необхідність існування інституту виконавчого провадження, як частини соціально схвалених відносин, що перебувають під охороною, захистом та контролем держави; 2) родовим об'єктом адміністративно-правових відносин в сфері виконавчого провадження, яким є примусове виконання рішень судових та позасудових органів, тобто, частина відносин, що характеризують групову належність конкретного діяння до аналізованої сфери; 3) безпосереднім об'єктом в аналізованій сфері, яким є визначена дія, яка породжує зв'язки в окремому конкретному провадженні;

удосконалено:

– поняття адміністративно-правових відносин в сфері виконавчого провадження, як форми адміністративно-правових зв'язків, породжених суспільною необхідністю, коли учасники (хоча б один, владно уповноважений) зацікавлені в досягненні мети їх комунікації (з однієї сторони виконання припису моделі поведінки закріпленої у відповідному рішенні, з другої – відновлення справедливості та забезпечення охорони та поновлення прав, свобод та інтересів зацікавлених осіб та загалом представників соціуму в межах гарантування їх належного життя на території України, з третьої – здійснення належного врегулювання поведінки громадян, тощо) опосередковуючи весь процес адміністративно-правового регулювання в сфері виконання судових та позасудових рішень доводять його до процесуального завершення, де учасники таких зв'язків, в залежності від адміністративної норми та об'єктивних підстав її активізації наділені конкретною правосуб'єктністю, яка і визначає роль і призначення даних видів правовідношення, і які, відповідно, характеризуються або субординаційністю або рівністю сторін, а у необхідних випадках ще й застосуванням примусових заходів до об'єкта, який ігнорує вимоги належної поведінки;

– наукові положення щодо категорійного розмежування поняття «суб'єкт виконавчого провадження» та «учасник виконавчого провадження», в результаті чого доведено, що перша категорія є вужчою за обсягом від другої, так як не усі учасники є суб'єктами адміністративно-правових відносин виконавчого провадження, оскільки набувають статусу суб'єктів з моменту виникнення правової необхідності організації чи забезпечення належного здійснення виконавчого

провадження а також примусового виконання конкретного судового чи позасудового рішення;

– розуміння змісту адміністративно-правових відносин у сфері виконавчого провадження в Україні, як сукупності адміністративних публічних прав та обов'язків суб'єктів реалізації примусового виконання судових та позасудових рішень а також зацікавлених та зобов'язаних в цьому процесі осіб, які знайшли своє відображення в нормах законодавства про виконавче провадження, передбачаючи при цьому встановлення міри необхідної або дозволеної поведінки, яку уповноважена чи зобов'язана особа повинні реалізувати;

отримали подальшого розвитку:

– наукові положення стосовно специфіки адміністративно-правових відносин в сфері виконавчого провадження, які характеризуються винятковістю адміністративно-правових методів, що врегульовують на основі норм адміністративного права основоположні потреби (у площині правової справедливості) приватних осіб і публічного інтересу держави шляхом своєчасного та в повному обсязі примусового виконання юридичних рішень на засадах певної автономності, що обумовлена процесуальною, управлінсько-сервісною та владно-розпорядчою приналежністю;

– теоретичні погляди відносно інституту виконавчого провадження в країнах Європейського Союзу, в результаті чого виявлено наявність декількох систем організації примусового виконання юридичних рішень, що обумовлюється низкою чинників (традиційних, ідеологічних, культурних, соціально-політичних, тощо), загальним при цьому є те, що виконавче провадження є завершальною стадією судового розгляду справи, яке дієво відновлює порушенні права приватних осіб і держави.

– пропозиції відносно оптимізації законодавства у сфері адміністративно-правових відносин виконавчого провадження в Україні, як концептуального (концепт нового спеціалізованого закону «Про виконання рішень» за аналогією із європейським законодавством) так і конкретного правотворчого характеру стосовно вирівнювання повноважень державних та приватних виконавців, посилення ролі громадськості у внутрішньо-організаційній діяльності публічних виконавців, посилення адміністративно-запобіжних заходів щодо підвищення ефективності виконання юридичних рішень;

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що вони використовуються та можуть бути використані у:

– науково-дослідній сфері – для подальшого наукового розроблення проблем адміністративно-правових відносин в сфері виконавчого провадження (акт впровадження Науково-дослідного інституту публічного права);

– правотворчості – для вдосконалення чинного законодавства щодо посилення відповідальності уповноважених осіб на відрахування із заробітної плати заборгованості боржника та обов'язкового задіяння громадських організацій в діяльності державних та приватних виконавців (додаток В до дисертації);

– навчальному процесі – під час розроблення та викладання навчальної дисципліни «Актуальні проблеми теорії адміністративного права», при підготовці

відповідних підручників, навчальних посібників, конспектів лекцій (акт впровадження Науково-дослідного інституту публічного права);

– правозастосовній діяльності – для покращення якості функціонування інституту виконавчого провадження та окремо підвищення авторитету та владної сили держави, як складових її іміджу та довіри громадськості до публічних інституцій (акт впровадження Святошинського районного суду м. Києва).

Апробація результатів дисертації. Підсумки розроблення проблеми в цілому, окремі її аспекти, одержані узагальнення та висновки були оприлюднені дисертантом на трьох міжнародних науково-практичних конференціях: «Актуальні питання правової теорії та юридичної практики» (м. Одеса, 2016 р.), «Теорія і практика сучасної юриспруденції» (м. Київ, 2015 р.), «Актуальні проблеми вдосконалення законодавства та правозастосування» (м. Запоріжжя, 2017 р.).

Структура та обсяг дисертації. Робота складається із вступу, трьох розділів, що включають 8 підрозділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг дисертації становить 215 сторінок. Робота містить список використаних джерел із 218 найменувань на 26 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** розкривається обґрунтування вибору теми дослідження, визначається зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, грантами, розкриваються мета та завдання дослідження, наукова новизна та практичне значення отриманих результатів, апробація матеріалів дисертації, наводяться структура та обсяг дисертації.

Розділ 1. «Теоретико-правові засади адміністративно-правових відносин у сфері виконавчого провадження в Україні» містить три підрозділи, в яких розкрито юридичну природу та засади адміністративно-правових відносин у сфері виконавчого провадження в Україні.

У *підрозділі 1.1. «Правова природа виконавчого провадження в Україні»* розкрито концептуальні характеристики та теоретичні напрацювання вчених відносно аналізованої проблематики, виявлено практичні особливості та сучасні реалії існування, розвитку та загалом функціонування виконавчого провадження в Україні, в тому числі особливості адміністративно-правових відносин в його межах.

Підкреслюється, що виконавче провадження це, перш за все, стадія процесуального судочинства та невід'ємний елемент захисного механізму відправлення справедливого правосуддя. Це завершальний етап захисту прав фізичних та юридичних осіб і держави не залежно від виду судочинства. Зроблено висновку про об'єктивне формування комплексної галузі права під назвою «Виконання судових рішень в Україні», в якій розкриваються загальні і специфічні питання забезпечення права фізичних і юридичних осіб на примусове відшкодування нанесених збитків або/та відновлення порушених прав і свобод.

Доводиться, що виконавче провадження та виконавчий процес – це дві взаємопов'язані категорії, об'єднанні спільною метою – забезпечення звернення справедливого та результативного судочинства до логічного завершення, однак не

тотожні. Виконавче провадження може реалізовуватись в сфері загальної судової юрисдикції (цілком можливо і логічно віднести до судового процесу в контексті діяльності судової установи (судових виконавців), а у випадку України дані функції перекладені на органи виконавчої влади та професійну діяльність делегованих державною суб'єктів) щодо виконання судових рішень та, відповідно, в сфері виконавчої юрисдикції, як адміністративні процедури діяльності позасудових органів (посадових осіб) щодо виконання інших, не судових рішень. Від так ці два терміни можна вважати різновидами виконавчого процесу.

Визначено, що виконавчий процес наділений низкою адміністративних ознак, як регулююча, публічно управлінська та забезпечувальна діяльність уповноважених суб'єктів публічної адміністрації. Є не доцільним узагальнення його з будь-яким різновидом судового процесу, оскільки, виникає прив'язка до судової установи. Розуміючи, що рішення які підлягають примусовому виконанню класифікуються за такою ознакою як суб'єкт видання – прийнятніше виконавчий процес сприймати як самостійний інститут реалізації захисту та забезпечення прав, свобод та інтересів осіб.

Підрозділ 1.2. «Поняття та ознаки адміністративно-правових відносин в сфері виконавчого провадження» присвячений формуванню категорійного апарату та опису меж предмету аналізованого дослідження.

Доведено, що адміністративно-правове регулювання в сфері виконавчого провадження – це сукупність юридичних елементів, заснованих та породжених існуванням адміністративно-правової норми, яка уповноважує суб'єктів публічного адміністрування або делегованих нею представників застосовувати різноманітні засоби, способи та методи впливу на суб'єктів управління, в тому числі, відносно примушення виконати передбаченим рішенням модель належної поведінки тим самим, забезпечивши охорону та відновлення прав, свобод та інтересів зацікавлених осіб та загалом представників соціуму в межах гарантування їх належного життя в межах країни. Таке регулювання є: 1) загальним, яке здійснюється уповноваженими суб'єктами з метою впливу на увесь процес (організаційний) досягнення мети визначеної діяльності, як на представників застосування владного впливу так і на суб'єктів врегулювання; 2) спеціальним, коли суб'єкти здійснення виконавчого провадження безпосередньо впливають на поведінку підконтрольного суб'єкта.

Визначено, що в адміністративно-правових відносинах у сфері виконавчого провадження існує щонайменше три різновиди адміністративних правовідношень: 1) рівноправні, які виникають під час вирішення внутрішньо організаційних питань діяльності уповноважених органів чи посадових осіб; 2) субординаційні, які породжені необхідністю вирішення питань на рівні підпорядкування суб'єктів управління та їх адміністративної діяльності органу (посадовій особі) вищого рівня; 3) функціональні, які виникають в сфері виконання виконавцем своїх обов'язків та, в загальному, складаються між представником уповноваженим виконати рішення, суб'єктом не бажаним добровільно змінювати модель своєї поведінки відносно конкретної ситуації де застосовуються заходи примусу, і зацікавленою особою в їх застосуванні.

Доведено, що загальними ознаками адміністративно-правових відносин в сфері виконавчого провадження є те, що вони: а) є різновидом соціальних зв'язків у сфері забезпечення соціальної справедливості через судові рішення; б) набувають форми правових з настанням юридичного індивідуального рішення; в) породжені існуванням адміністративної норми; г) в основі закладено «ядро» врегулювання поведінки їх учасників з метою відшкодування збитків, або/та порушених прав і законних інтересів; г) суб'єкти наділені правами та обов'язками; д) є рушійним механізмом вирішення як публічно-правового, так і публічного інтересу; е) передбачають наявність субординаційності (щодо боржника) або рівності сторін (щодо осіб права яких відновлюються); є) завжди один суб'єкт є владно уповноваженим; ж) встановлюють модель бажаної / необхідної поведінки; з) позначають владно-розпорядчу діяльність суб'єкта публічного адміністрування (публічного виконавця); и) мають адміністративно-правовий з боку держави; і) супроводжують виникнення певних юридичних наслідків; і) мають як загальну так і спеціальну сферу розповсюдження.

Уточнено варіації факторів щодо змісту (ознак) аналізованих адміністративно-правових відносин за двома напрямками: 1) загальні, що притаманні всім без винятку суспільним взаємозв'язкам, породженим існуванням адміністративної норми, учасники яких наділені взаємними обов'язками та правами в площині управління справами держави; 2) спеціальними, які притаманні тільки конкретному різновиду адміністративно-правової взаємодії (правосуб'єктність учасників, мета, класифікація, сфера дії, значення тощо).

У підрозділі 1.3. «Специфіка адміністративно-правових відносин в сфері виконавчого провадження» з'ясовані відмітні особливості адміністративно-правових відносин в системі виконавчого провадження.

Здобувач доводить, що дослідження адміністративно-правових відносин в сфері виконавчого провадження не можна обмежити лише вивченням їх поняття та ознак, оскільки, різновидів адміністративно-правових відносин є дуже багато, в тому числі і видових в межах конкретної сфери. Похідною специфікою аналізованих відносин є їх приналежність до сфери адміністративної юрисдикційної діяльності, особливістю якої є забезпечення захисту основоположних потреб держави, суспільства та окремого її представника. Ці відносини мають публічний характер та є за своєю природою дуалістичними, коли в поєднанні існують як владно-розпорядчі дії так і сервісні у вигляді надання різноманітних послуг в межах аналізованої сфери.

Виникнення аналізованих правовідносин породжують не тільки рішення органу та безпосередньо ініціювання, а й також адміністративні послуги, які надаються судовими та органами публічного управління в межах супроводження процесу виконавчого провадження, що відповідно, можна вважати різновидом їх особливості, однак, не винятковості. Адміністративно-правові відносини в сфері виконавчого провадження є адміністративно-процесуальними, що і зумовлює їх різноманітність. Вони мають власне нормативне врегулювання, тобто коло законодавчих та підзаконних нормативно-правових актів, які створюють систему виконавчого законодавства.

Дисертант підкреслює, що хибною є точка зору, що адміністративно-правові є виключно відносинами влади-підкорення. Це однобоке розуміння суб'єктного складу. Так як у правовідносинах виконавчого провадження, окрім Державної виконавчої служби обов'язки по виконанню рішень здійснюють приватні виконавці, органи доходів і зборів, банки та інші фінансові установами. Частково можна стверджувати, що вони як делеговані представники наділені спеціальною правосуб'єктністю. Потенційними учасниками виконавчого провадження є виконавець, сторони, представники сторін, прокурор, експерт, спеціаліст, перекладач, суб'єкт оціночної діяльності, особи, права інтелектуальної власності яких порушені, поняті, працівники поліції, органи опіки і піклування, а також визначені законами чи підзаконними актами інші органи та установи. Між ними не завжди виникають відносини влади-підпорядкування. Саме тому, на думку здобувача, в умовах сучасності, аналізовані правовідносини бувають рівноправні, субординаційні та функціональні в залежності від правосуб'єктності їх учасників.

Розділ 2. «Структура адміністративно-правових відносин у сфері виконавчого провадження в Україні» складається із трьох підрозділів, які присвячені розкриттю взаємозв'язаних складових адміністративно-правових відносин у сфері виконавчого провадження в Україні.

У підрозділі 2.1 «Суб'єкти адміністративно-правових відносин у сфері виконавчого провадження в Україні» з'ясовано складові адміністративно-правового статусу суб'єктів адміністративно-правових відносин у сфері виконавчого провадження в Україні.

Виявлено, що сторони виконавчого провадження – це фізичні/юридичні особи або держава в якості спеціально уповноваженого органу чи посадової особи, які мають вирішений попередньо спір майнового чи не майнового характеру у вигляді рішення, на підставі якого видано виконавчий документ щодо примусової його реалізації стороннім суб'єктом – виконавцем. Під стягувачем у виконавчому провадженні розуміється постраждала від неправомірних дій (утримання від них) боржника фізичну/юридична особа, держава (або їх сукупність), що доведено в юридичному (судовому або адміністративному) порядку, яка зацікавлена в примусовому виконанні рішення шляхом ініціації виконавчого провадження. Боржником є дієздатна особа (фізична/ юридична) або держава в якості спеціально уповноваженого органу чи посадової особи, вчинені (необхідні) дії якої потребують стороннього регулятивного (примусового) впливу з боку виконавця з метою реалізації рішення компетентного органу, що встановив факт неправомірності чи відсутності необхідних її дій з метою відновлення справедливості та припинення спірних взаємозв'язків.

Виявлено, що функціональні відносини складаються в сфері виконання виконавцем своїх обов'язків та включають перелік обов'язкових суб'єктів: (стягувач, боржник (субборжник), виконавець або інший уповноважений орган чи установа) та факультативних (представники сторін, прокурор, експерт, спеціаліст, перекладач, та інші).

Підрозділ 2.2. «Об'єкти адміністративно-правових відносин у сфері виконавчого провадження в Україні» присвячений розкриттю матеріальних та не

матеріальних благ, що становлять публічну цінність для приватних осіб та держави, які постраждали в наслідок протиправних діянь та на рахунок яких винесено юридичне рішення про примусове їх відновлення.

Під об'єктами адміністративно-правових відносин у сфері виконавчого провадження розуміються передбачені адміністративною нормою сегменти загально-публічних благ та адміністративні дії публічної адміністрації, які породжують вступ суб'єктів у відповідні зв'язки з метою як належного функціонування системи виконавчого провадження так і окремо забезпечення інтересів громадян в його межах. Здобувач доводить, що аналізоване явище характеризується як у вузькому так і в широкому значенні, різниця в яких полягає в наявності конкретизації різновиду зв'язку, який виникає як допоміжний елемент процесуального завершення спірних матеріальних чи не матеріальних протиріч. Саме безпосередній об'єкт аналізованих правовідносин характеризує окремі блага, адміністративні дії та поведінку учасників виконавчого провадження в конкретизованому вигляді, розкриваючи усі сутнісні характеристики і специфіку різнорідних зв'язків в межах адміністративно-правових, що забезпечують та супроводжують виконавче провадження в Україні.

Об'єкти адміністративно-правових відносин у сфері виконавчого провадження описуються в нормах виконавчого законодавства: 1) провадження з примусового виконання рішень судової установи та окремо позасудової установи; 2) провадження майнового та окремо не майнового характеру; 3) провадження, що здійснюються виконавцем та окремо іншим уповноваженим органом чи установою; 4) виконавчий документ; 5) акти примусового виконання; 6) добровільне погашення платіжних заборгованостей; 7) автоматизована система виконавчого провадження та реєстр боржників; 8) постанови виконавців; 9) примусові заходи для виконання рішень; 10) правонаступництво та представництво адвокатом чи законним представником; 11) стадії та етапи процедури виконання рішення; 12) виконавчий збір; 13) фінансування виконавчого провадження; 14) окремі дії уповноважених органів в сфері виконавчого провадження (наприклад, черговість розподілу стягнутих виконавцем з боржника грошових сум); 15) процедури оскарження; 16) відповідальність в сфері примусового виконання рішень.

У підрозділі 2.3. «Зміст адміністративно-правових відносин у сфері виконавчого провадження в Україні» з'ясовано суб'єктивні публічні права і юридичні обов'язки суб'єктів адміністративного права, які приймають участь в адміністративно-правових відносинах у сфері виконавчого провадження в Україні.

Доведено, що стягувач, як ключова сторона виконавчого провадження законодавчо наділена широким колом прав та можливостей їх захисту, в той час як спеціалізоване законодавство менш деталізує зобов'язання останнього, обмежуючись загальними та деякими винятковими. Правосуб'єктність боржника відрізняється від стягувача в контексті наявності більш широкого кола саме виняткових зобов'язань, тоді як права дещо обмежені та виступають не як захист, а скоріше як можливість уникнути протиріч, які можуть затягувати чи унеможливити подальшу процедуру своєчасної реалізації виконання судових та позасудових рішень, в тому числі щодо її прискорення. Інститут представництва у

виконавчому проваджені передбачає можливість сторонам реалізувати свої права через уповноважену особу, при чому, таке представництво є обов'язковим (щодо дітей та недієздатних осіб); ініціативним (право сторони залучити адвоката); функціональним (уповноважений суб'єкт від юридичної особи або прокурор як представник інтересів громадян чи держави).

Акцентована увагу, що обов'язки та права державних та приватних виконавців (права кореспондують відповідні обов'язки) є допоміжним елементом належно реалізації функціональних зобов'язань посадової особи, уповноваженої здійснювати примусове виконання рішень юрисдикційних органів та в сукупності відображають особливості та роль виконавця в системі публічної адміністрації, яка здійснює адміністративно-правове регулювання сферою виконавчого провадження в Україні). Права та обов'язки учасників виконавчого провадження, що залучаються до його здійснення як допоміжні або факультативні (іменуються як допоміжні в зв'язку із відсутністю будь-якого особистого зацікавлення в процесі виконання рішення, а тому наділені винятковою правосуб'єктністю, яка визначає межі їх функціональних спроможностей щодо сприяння здійснення виконавчих дій).

Розкрито обов'язки та права інших уповноважених органів та посадових осіб, які супроводжують примусове виконання рішень, зокрема: органи опіки та піклування в залежності від підстав залучення їх до виконавчого провадження мають різну правосуб'єктність в аналізованій сфері: як учасник, що користується правами стягувача або як допоміжний суб'єкт, що сприяє здійсненню виконавчих дій; банк чи інша фінансова установа мають також подвійну правосуб'єктність: 1) під час здійснення виконавчих дій наділені винятковою, однак не прирівняною до виконавця; 2) допоміжну про сприяння діяльності виконавця; органи доходів і зборів, інші державні органи теж можна розглядати як допоміжних суб'єктів, оскільки зобов'язані при залученні їх виконавцем надати відповідну допомогу останньому під час вчинення виконавчих дій.

Розділ 3. «Вдосконалення адміністративно-правових відносин у сфері виконавчого провадження в Україні» складається із двох підрозділів в яких розкрито європейський досвід примусового виконання рішень та здійснено удосконалення законодавства у сфері адміністративно-правових відносин виконавчого провадження в Україні.

У підрозділі 3.1. «Європейський досвід примусового виконання рішень» проведений порівняльний аналіз виконавчого провадження в деяких країнах учасницях ЄС та Україні.

Дисертант виявив, що для покращення втілення в життя норм ухваленого рішення на просторах ЄС увесь час модернізуються процеси реалізації такої діяльності а також відшукуються альтернативні варіанти. З'ясовано, що особа, уповноважена на здійснення виконавчого провадження іменується у різних країнах по різному, - виконавці, судові виконавці, виконавчі агенти, судові пристави, однак в будь-якому разі це «особа», уповноважена державою для здійснення процесу виконання рішення з метою гарантування авторитету держави.

Проведений аналіз свідчить про такі позитивні . В Швеції: а) виконання - це сплата грошових коштів або умова обмеження волі; б) розмежування цивільних і

кримінальних проваджень щодо виконання немає, вони регламентуються разом однак з деяким умовним розподілом (зокрема як приклад, врегульовуються спори щодо сімейних питань та прав дитини); в) процесом реалізації рішень займаються правоохоронні органи та адміністративні виконавці, а його ініціація, як правило здійснюється на основі відповідного рішення суду чи іншого органу. На Кіпрі: а) виконавчими агентами є судові виконавці, приватні виконавці та інші уповноважені органи такі як земельний кадастр або ж поліція; б) апеляційна скарга не впливає на строки виконання рішення і має місце лише у разі її вмотивованого обґрунтування боржником; в) рішення інших, не державних судових установ підлягають визнанню конкретним уповноваженим судом з метою подальшого їх примусового виконання (рішення іноземних чи третейських судів); г) фіксованої суми державного мита немає, однак у кожному конкретному випадку його приблизно вираховує реєстратор; д) виконавче провадження має місце тільки у тому випадку, коли боржник офіційно відмовився від сплати заборгованості;

На Мальті: а) рішення підлягають виконанню після спливу апеляційного оскарження; б) рішення, на підставі яких має відбутись виконання іменуються виконавчими титулами, основні з яких законодавчо регламентовані, однак перелік яких не є вичерпним; в) законодавчо закріплено перелік власності стягнення щодо якого не розповсюджується; г) апеляційна скарга подається до того ж суду, що видав відповідне рішення з проханням його анулювати (повністю або частково) у термін 6 днів (після чого відбувається слухання справи з усіма елементами доказовості та змагальності сторін); д) термін дійсності рішення що підлягає виконанню варіюється між 3,4,10 та 30 років в залежності від суду та обсягу претензії. В Болгарії: а) право на задоволення прийнятим рішенням вимог реалізується через суд шляхом подання заяви і отримання відповідного документа; б) реалізація примусового виконання покладена на державних виконавців та приватних приставів прирівняних до офіцерів; в) чітко регламентовані підстави виконавчого провадження; г) апеляційна скарга подається протягом двох тижнів; д) для заяви для отримання виконавчого листа немає особливих вимог; е) процедура виконавчого провадження починається із ініціювання і направлення повістки боржнику про необхідність у термін двох тижнів добровільно погасити заборгованість. В іншому випадку застосовуються заходи.

У підрозділ 3.2. «Удосконалення законодавства у сфері адміністративно-правових відносин виконавчого провадження в Україні» запропоновані зміни і доповнення до діючого законодавства щодо підвищення ефективності відновлення порушених прав осіб в наслідок примусового виконання юридичних рішень.

Доведено, що інститут виконавчого провадження в Україні потребує комплексних модернізаційних змін, в першу чергу, викликаних необхідністю зрівняння правового статусу державного і приватного виконавця за аналогією із нотаріатом, який показав мінімальне фінансове витрачення і максимальну результативність. В зв'язку з цим, вважається за необхідне якісно нове реформування механізмів та організаційних процесів примусового виконання рішень, в тому числі, оновлення виконавчого законодавства шляхом створення нового спеціалізованого Закону в цій сфері – «Про виконання рішень» за аналогією

із європейським законодавством в майбутній перспективі, а в умовах сьогодення нагально необхідно внесення змін та доповнень до деяких нормативно-правових актів, в тому числі і Закону України «Про виконавче провадження» від 02.06.2016 № 1404-VIII.

Вважається за необхідне запровадити прозорі механізми просування виконавців по службі, де виконавче самоврядування опікуватиметься цими питаннями на належному рівні, зокрема прийняттям на службу, стимулювання їх праці, а також вирішенням інших питань, пов'язаних із службою. Також потрібно здійснити легалізацію виконавців (як державних так і приватних) шляхом обов'язкового задіяння громадських організацій в цій сфері за аналогією із Національною асоціацією адвокатів України шляхом стимулювання створення Національної асоціації виконавців України доповнивши Закон України «Про виконавче провадження» від 02.06.2016 № 1404-VIII статтею 7-1 «Національна асоціація виконавців України», доповнити Закон низкою нормативних приписів, зокрема щодо виконавчого самоврядування та засад його діяльності. В зв'язку з наявністю проблем обміну інформацією необхідно допустити приватних виконавців до реєстрів за аналогією із нотаріусами. Окрім того, пропонується встановити на рівні з боржником відповідальність уповноважених осіб на відрахування із заробітної плати заборгованості боржника за аналогією із спеціалізованим законом (стаття 75), шляхом зміни санкції статті 188-¹³ КУпАП під назвою «Невиконання законних вимог державного виконавця, приватного виконавця». Окремо наголошується про потребу запровадження щодо боржників таких видів адміністративного припинення як суспільно корисні роботи, заборона керувати автомобілем до погашення заборгованості та заборона полювати та користуватися зброєю.

ВИСНОВКИ

У **висновках** дисертації на основі теорії адміністративного права, чинного законодавства, деяких спеціалізованих міжнародних норм а також правореалізаційної діяльності публічної адміністрації наведено нове розв'язання наукового завдання щодо структурних та змістових особливостей адміністративно-правових відносин у сфері виконавчого провадження в Україні а також характеристики їх концептуальних складових, які вирізняють даний різновид форми адміністративно-правових зв'язків від суміжних. Зокрема:

1. Доведено, що виконавче провадження (процес) в сфері загальної правової юрисдикції (судової та виконавчої) це: 1) елемент захисного механізму забезпечення справедливого правосуддя; 2) гарант реалізації основних завдань судочинства та адміністративної діяльності суб'єктів публічної адміністрації; 3) елемент ефективності реалізації приписів правових норм, звернення їх до виконання шляхом застосування примусових заходів; 4) адміністративна діяльність уповноважених органів та посадових осіб щодо реалізації виконання законних судових та позасудових юрисдикційних рішень; 5) сукупність адміністративно-правових

зв'язків між учасниками процесу забезпечення примусового виконання рішень та відновлення справедливості.

2. Сформовано, що ознаками адміністративно-правових відносин в сфері виконавчого провадження є: 1) це різновид форми адміністративно-правових зв'язків; 2) породжені суспільною необхідністю завершення стадій процесу відновлення справедливості; 3) учасники (хоча б один, владно уповноважений) зацікавлені в досягненні мети їх комунікації і в залежності від адміністративної норми та об'єктивних підстав її активізації наділені конкретною правосуб'єктністю, яка і визначає роль і призначення даних видів правовідношення; 4) відповідна мета - виникають для виконання припису моделі поведінки закріпленого у відповідному рішенні; відновлення справедливості та забезпечення охорони та поновлення прав, свобод та інтересів зацікавлених осіб та загалом представників соціуму в межах гарантування їх належного життя на території країни; здійснення належного врегулювання поведінки громадян, тощо; 5) здійснюють опосередкування процесу адміністративно-правового регулювання в сфері виконання судових та позасудових рішень доводячи його до процесуального завершення; 6) мають власну характеристику (або субординаційність або рівність сторін, а у необхідних випадках ще й застосуванням примусових заходів до об'єкта, який ігнорує вимоги належної поведінки); 7) класифікація за правосуб'єктністю (рівноправні, субординаційні, функціональні); владно уповноваженим суб'єктом (де сторона є представником судової гілки влади чи виконавчої); формою зв'язку (статистичні, динамічні); сферою (приватно та публічно правові) тощо.

3. Виявлена специфіка адміністративно-правових відносин в сфері виконавчого провадження, яка обумовлена двома чинниками: 1) похідними особливостями даних правових зв'язків, як адміністративно-правових, котрі забезпечують, захищають, гарантують, охороняють та зрештую врегульовують основоположні потреби держави, суспільства та окремого її представника в конкретній галузевій і сферичній приналежності; 2) винятковими особливостями, які характеризують різноманітні відносини в межах попередніх як автономні, обумовлені своєю процесуальною, управлінсько-сервісною, владно-розпорядчою приналежністю та які, відповідно, мають власне нормативне врегулювання (виконавче законодавство), особливий характер і риси самих проваджень, що існують в його межах, унікальні різновиди адміністративних дій юрисдикційних органів, які в сукупності є специфічними, та такими які застосовуються тільки в цій сфері.

4. Здійснена класифікація суб'єктів адміністративно-правових відносин в сфері виконавчого провадження в залежності від виду на : 1) тих, що організують належне здійснення виконавчого провадження (владно уповноважених: Державна виконавча служба, приватні виконавці та допоміжні органи й служби, відповідні міжнародні організації, тощо); 2) тих, що забезпечують процес реалізації примусового виконання рішень, шляхом впливу на поведінку уповноважених осіб щодо його здійснення (Міністерство юстиції України та Державна виконавча служба, Начальник відповідного Управління та Голова Державної виконавчої служби, тощо); 3) тих, що реалізують процедурні аспекти перебігу виконавчого

провадження та залучаються до його супроводження (обов'язкові: стягувач, боржник (субборжник), виконавець (державний, приватний), інший уповноважений орган чи установа (органи доходів і зборів, банки та інші фінансові установи); похідні: представники сторін, прокурор; факультативні: експерт, спеціаліст, перекладач, та інші).

5. Визначено, що у вузькому розумінні об'єктами адміністративно-правових відносин у сфері виконавчого провадження в є: 1) дії уповноважених органів щодо організації здійснення виконавчого провадження та забезпечення процесу реалізації примусового виконання рішень, шляхом впливу на поведінку уповноважених осіб щодо його здійснення (існує загальна та спеціальна публічна адміністрація, яка спрямовує свій керівний вплив на процес врегулювання діяльності працівників органів Державної виконавчої служби та приватних виконавців, які до речі, наділені протекцією від держави в частині їх автономної діяльності, де будь-яке втручання публічної адміністрації мінімізоване та зводиться тільки до перевірок та контролю самої особи виконавця, а не її діяльності в конкретному різновиді провадження, де вони можуть мати владний вплив щодо процедури його реалізації); 2) поведінка суб'єктів, що реалізують процедурні аспекти перебігу виконавчого провадження та залучаються до його супроводження як об'єкт аналізований зв'язків - це перш за все, процедурні етапи реалізації стадій виконавчого провадження та безпосередньо характеристика конкретної дії сторони.

6. Доведено, що зміст адміністративно-правових відносин у сфері виконавчого провадження в Україні складається із сукупності: 1) обов'язків та прав публічної адміністрації у сфері виконавчого провадження (сукупність зобов'язань та нормативно закріплених можливостей для їх реалізації, якими наділений конкретний публічний орган влади (або уповноважена особа) з метою врегулювання усіх суспільних зв'язків, які виникають в межах виконавчого провадження); 2) прав та обов'язків стягувача, боржника та інших учасників, що користуються правами та зобов'язаннями попередніх (не є вичерпними та поділяються на: 1) загальні (містяться в спеціалізованій нормі) та виняткові (ті, що доповнюється іншими нормами, які деталізують окремі питання реалізації примусового виконання рішень юрисдикційних органів); 2) узагальнені (вказівка на модель можливої поведінки) та конкретизовані (розкривають процедуру та особливості попередніх).

7. Виявлено, що інститут виконавчого провадження в країнах Європейського союзу відображає продовження судового розгляду справи, яке має закінчитись примусовим вчиненням зобов'язаної особи на користь іншої певної дії, яка полягає як в матеріальному так і в не матеріальному спрямуванні, що обумовлено наявністю судового рішення про необхідність забезпечення стороннім суб'єктом встановленої міри поведінки останнього. В більшості проаналізованих країн виконавче провадження охоплює своїм змістом примусову реалізацію комерційних питань, що витікають із цивільних чи господарських спорів, тоді як кримінальна юрисдикційність в цьому аспекті врегульовується окремо.

8. Запропоновано шляхи удосконалення законодавства у сфері адміністративно-правових відносин виконавчого провадження в Україні, зокрема: розробити концепт нового спеціалізованого закону «Про виконання рішень» за

аналогією із європейським законодавством, а в короткостроковій перспективі внести зміни та доповнення до діючого Закону України «Про виконавче провадження» від 02.06.2016 № 1404-VIII, стосовно вирівнювання повноваженнях державних та приватних виконавців, запровадження прозорих механізмів просування державних виконавців по службі, здійснення легалізації виконавців (як державних так і приватних) шляхом обов'язкового задіяння громадських організацій в цій сфері за аналогією із Національною асоціацією адвокатів України. Крім того пропонується допустити приватних виконавців до реєстрів за усіх необхідних державних реєстрів за аналогією із нотаріусами, встановити на рівні з боржником відповідальність уповноважених осіб на відрахування із заробітної плати заборгованості боржника за аналогією із спеціалізованим законом (стаття 75), шляхом зміни санкції статті 188-¹³ КУпАП під назвою «Невиконання законних вимог державного виконавця, приватного виконавця», запровадити щодо боржників такі види адміністративного припинення як суспільно корисні роботи, заборона керувати автомобілем до погашення заборгованості та заборона полювання і володіння і зберігання зброї.

СПИСОК ПУБЛІКАЦІЙ ЗДОБУВАЧА ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Педан А.І. Правова природа виконавчого провадження в Україні. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право». 2015. Випуск 41. Т. 4. С. 84-89.
2. Педан А.И., Понятие административно-правовых отношений в сфере исполнительного производства в Украине. Международный научно-практический журнал «Право и Закон». 2018. № 1. С. 67-72.
3. Педан А.И., Признаки административно-правовых отношений в сфере исполнительного производства в Украине. Научно-методический журнал «Право и Политика». 2017. № 1. С. 61-65.
4. Педан А.І. Специфіка адміністративно-правових відносин в сфері виконавчого провадження в Україні. Науковий вісник публічного та приватного права. 2018. Випуск 3. С. 144-148.
5. Педан А.І. Суб'єкти адміністративно-правових відносин в сфері виконавчого провадження в Україні та їх класифікація. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Юридичні науки». 2017. Випуск 2. Том 4. С. 172-175.
6. Педан А.І. Визначення об'єктів адміністративно-правових відносин в сфері виконавчого провадження в Україні. Науковий вісник публічного та приватного права. 2016. Випуск 2. Том 4. С. 159-163.
7. Педан А.І. Особливості змісту адміністративно-правових відносин в сфері виконавчого провадження в Україні. Підприємництво, господарство і право. 2018. №9. С. 88-91.

які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

8. Педан А. І. Співвідношення категорій «виконавче провадження» та «виконавчий процес». *Актуальні питання правової теорії та юридичної практики: матеріали міжнародної науково-практичної конференції* (м. Одеса, Україна, 12-13 серпня 2016 р.). Одеса: ГО «Причорноморська фундація права», 2016. С. 93-94.

9. Педан А. І. Взаємозв'язок адміністративно-правового регулювання та адміністративно-правових відносин в сфері виконавчого провадження в Україні. *Теорія і практика сучасної юриспруденції: матеріали міжнародної науково-практичної конференції* (м. Київ, 11-12 грудня 2015 р.). Київ: Центр правових наукових досліджень, 2015. С. 131-132.

10. Педан А. І. Уточнювальні та відмінні фактори щодо змісту і сутності адміністративно-правових відносин в сфері виконавчого провадження. *Актуальні проблеми вдосконалення законодавства та правозастосування: матеріали міжнародної науково-практичної конференції* (м. Запоріжжя, 27–28 жовтня 2017 року.). Запоріжжя: Запорізька міська громадська організація «Істина», 2017. С. 96-97.

АНОТАЦІЯ

Педан А. І. Адміністративно-правові відносини у сфері виконавчого провадження в Україні. – *Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.*

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 «адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право». – Науково-дослідний інститут публічного права, Київ, 2018.

Дисертаційне дослідження присвячене пошуку нових теоретичних конструкцій та розв'язанню наукового завдання з вивчення адміністративно-правових відносин у сфері виконавчого провадження в Україні, виробленню відповідної теорії та формулюванню низки нових наукових положень і висновків, запропонованих особисто здобувачем.

Автором здійснена спроба визначити правову природу виконавчого провадження в Україні з'ясувавши співвідносні характеристики термінів «провадження і «процес». Сформовано поняття та наведено перелік загальних та спеціальних ознак адміністративно-правових відносин у сфері виконавчого провадження а також окремо розкрито їх похідна та виняткова специфіка.

Розкрито суб'єктний склад аналізованих правовідносин та здійсненна їх класифікація. Наголошено, що суб'єкти адміністративно-правових відносин у сфері виконавчого провадження в Україні мають тісний взаємозв'язок з відповідними об'єктами, які щонайменше можна розглядати у декількох варіаціях. Окремо визначено, що однією із специфічних особливостей адміністративно-правових відносин у сфері виконавчого провадження в Україні є їх змістове наповнення.

Стверджується, що європейський досвід необхідний для проведення якісних реформаційних змін в аналізованій сфері, а тому автор переконаний, що цілком виправданою є необхідність оновлення виконавчого законодавства шляхом створення нового спеціалізованого Закону в цій сфері – «Про виконання рішень» за аналогією із європейським законодавством в майбутній перспективі, а в умовах

сьогодення нагально необхідно внести зміни та доповнення до деяких нормативно-правових актів.

Ключові слова: адміністративно-правові відносини, адміністративно-правове регулювання, виконавче провадження, виконання рішень, державні та приватні виконавці, удосконалення механізмів виконання рішень.

АННОТАЦІЯ

Педан А. И. Административно-правовые отношения в сфере исполнительного производства в Украине. - Квалификационный научный труд на правах рукописи.

Диссертационное исследование посвящено поиску новых теоретических конструкций и решению научной задачи по изучению административно-правовых отношений в сфере исполнительного производства в Украине, выработке соответствующей теории и формулировке ряда новых научных положений и выводов, предложенных лично соискателем.

Автором предпринята попытка определить правовую природу исполнительного производства в Украине выяснив как соотносятся характеристики терминов «производство и« процесс ». В ходе исследования было выявлено, что это две взаимосвязанные категории, объединенные общей целью - обеспечение обращения справедливого и результативного судопроизводства до логического завершения, однако не тождественны. По мнению автора, эти два термина можно считать разновидностями исполнительного процесса, а в общем, исполнительное производство - это совокупность законодательно установленных разновидностей производств по принудительному исполнению решений уполномоченных субъектов.

Сформировано понятие и приведен перечень общих и специальных признаков административно-правовых отношений в сфере исполнительного производства. Автор убежден, что сфера исполнительного производства является достаточно обширной и такой, в пределах которой существует не определенный круг общественных отношений, однако ведущее из которых занимают именно административно-правовые. Из общего понимания сферы распространения административного права четко прослеживается: а) взаимосвязь общественных связей с соответствующим регулирующим фактором их упорядочения; б) необходимость учета современных особенностей административного права и его регулирующего воздействия на административно-правовые отношения, когда сервисный характер деятельности уполномоченных государством субъектов постепенно занимает позицию определяющего приоритета; в) постепенное увеличение административных правоотношений, где стороны равноправны. На основе этого, делается вывод, что в рассматриваемой сфере существует по меньшей мере 3 разновидности административных правоотношений: 1) равноправные; 2) субординационные; 3) функциональные. Данная классификация является несколько упрощенной, поскольку факторов для их разграничения, кроме правосубъектности, существует достаточно много.

Раскрыта производная и исключительная специфика административно-правовых отношений в сфере исполнительного производства, где установлено, что одной из главных их исключительных особенностей является структура, которая характеризуется наличием круга специфических субъектов, объектов и непосредственно их содержательного наполнения.

Раскрыт субъектный состав рассматриваемых правоотношений. При классификации субъектов исполнительного производства, доминирующим фактором стала разновидность административно-правовых связей в рамках рассматриваемой сферы. Отмечено, что субъекты административно-правовых отношений в сфере исполнительного производства в Украине имеют тесную взаимосвязь с соответствующими объектами, которые можно рассматривать в нескольких вариациях, разница в которых заключается в наличии конкретизации вида связи, что возникает как вспомогательный элемент процессуального завершения спорных материальных или нематериальных противоречий. То есть, связи с постоянным динамизмом и модернизационными изменениями во всех сферах общественной жизни страны, в том числе по исполнительному производству, автор присоединился к мнению тех ученых, которые дуалистично рассматривают сущность данного явления.

Определено, что одной из специфических особенностей административно-правовых отношений в сфере исполнительного производства в Украине является их содержательное наполнение (совокупность обязанностей и прав субъектов), сущность которого вызывает немало дискуссий со стороны ученых-юристов, поскольку в научных кругах достаточно широк спектр теорий относительно элементов структуры административно-правовых и, в общем, правовых связей.

Утверждается, что европейский опыт необходим для проведения качественных реформационных изменений в анализируемой сфере. Для улучшения воплощения в жизнь норм принятого решения на просторах ЕС все время модернизируются процессы реализации такой деятельности, а также отыскиваются альтернативные варианты. Сейчас европейское пространство (Украина в том числе) выбрало приоритетным развитие института частных исполнителей, которые в свою очередь, заинтересованы в качестве и результативности своего труда. Установлено, что по общему правилу институт исполнительного производства в странах Европейского союза отражает продолжение судебного разбирательства, а потому автор убежден, что вполне оправдана необходимость обновления исполнительного законодательства путем создания нового специализированного Закона в этой сфере - «О выполнении решений» по аналогии с европейским законодательством в будущей перспективе, а в сегодняшних условиях остро необходимо внести изменения и дополнения в некоторые нормативно-правовые акты.

Ключевые слова: административно-правовое регулирование, административно-правовые отношения, выполнение решений, государственные и частные исполнители, исполнительное производство, усовершенствование механизмов исполнения решений.

SUMMARY

Pedan A.I. Administrative and Legal Relations in the Field of Executive Proceedings in Ukraine. - *The manuscript.*

The thesis for the degree of candidate of legal sciences, specialty 12.00.07 – administrative law and process; finance law; information law. – Research Institute of Public Law, Kyiv, 2018.

The dissertation was devoted to the search for new theoretical constructions and the solution of the scientific problem in the study of administrative and legal relations in the field of executive proceedings in Ukraine, the development of a corresponding theory and the formulation of a number of new scientific propositions and conclusions proposed personally by the applicant.

The author attempts to determine the legal nature of executive proceedings in Ukraine by identifying the terms "proceedings and" process ". Was formed the concept and a list of general and special features of administrative and legal relations in the sphere of executive proceedings. Also was disclosed separately their derivative and exceptional specifics.

The subject structure of the analyzed legal relations is revealed and their Classification is carried out. It was emphasized that the subjects of administrative-legal relations in the field of executive proceedings in Ukraine have a close relationship with the corresponding objects, which at least can be considered in several variations. Separately it is determined that one of the specific features of administrative-legal relations in the sphere of executive proceedings in Ukraine is their content.

It was argued that European experience is necessary for conducting qualitative reformal changes in the analyzed area. Therefore the author was convinced that it is fully to justified to update the executive legislation by creating a new specialized law in this area - "On implementation of decisions", similar to European law in the future perspective, but in the present circumstances it is urgently necessary to make changes and additions to some normative legal acts.

Key words: administrative-legal regulation, administrative-legal relations, execution of decisions, executive proceedings, improvement of mechanisms of implementation of decisions state and private executors.